

МІСЦЕВЕ САМОВРЯДУВАННЯ

УДК 352:323.3:004.42

DOI <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2025.1/27>**Кохалик Х.М.**

Національний університет «Львівська політехніка»

УПРОВАДЖЕННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ЦИФРОВИХ ПЛАТФОРМ ДЛЯ ГРОМАДСЬКОЇ УЧАСТІ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ: МОЖЛИВОСТІ ТА ВИКЛИКИ

У статті аналізуються цифрові платформи для громадської участі на місцевому рівні. Відмічено, що такі партисипативні платформи можуть забезпечувати ширшу та доступнішу участь громадян в ідентифікації міських проблем, виробленні пропозицій та ухваленні спільних рішень щодо покращення міських політик. На основі розгляду іспанського досвіду впровадження цифрових платформ Decide Madrid та Decidim Barcelona виявлено, що процес супроводжувався створенням громадських просторів для напрацювання спільних з громадянами рішень щодо покращення дизайну та функціоналу платформ, а також розробниками було докладено значних зусиль для культивування громадського активізму; підкреслено, що платформи постійно удосконалюються задля підвищення їх привабливості для користувачів та розширення можливостей участі. Виокремлено три групи викликів контекстуального (доступність інтернету, цифрова неграмотність, цифровий розрив, гарантія приватності та безпеки), технологічного (пов'язані із інноваціями та технологічним прогресом) та організаційного (пов'язані з підготовкою місцевою владою чіткої стратегії залучення громадян) характеру, з якими зіштовхуються органи місцевого самоврядування при використанні цифрових партисипативних платформ. Зроблено висновок, що в основі запровадження цифрових партисипативних платформ лежить підтримка владою учасницького врядування, а тому важливого значення має культивування політичної волі до врахування думок громадян та здійснення влади більш інноваційно. Зауважено, що довіра до використання цифрових учасницьких платформ зростатиме за умови їх соціальної спрямованості, поєднання гібридних форм участі, забезпечення інклюзивності процесів деліберації, співтворення платформи за участі користувачів, експертів, членів громад та представників органів влади тощо.

Ключові слова: цифрові платформи, партисипативні платформи, громадська участь, е-участь, вироблення рішень, місцеве самоврядування, партисипативне бюджетування.

Постановка проблеми. Сьогодні в еру цифровізації взаємодія місцевої влади з громадськістю відбувається за допомогою цифрових учасницьких платформ, які дають громадянам змогу долучатись до творення місцевої політики. Цифрові платформи можуть використовуватись для поширення інформації чи консультування, а також можуть мати значний потенціал полегшення взаємодії між владою та громадянами у процесі спільного вироблення рішень. Водночас, попри зростаючу кількість цифрових платформ для залучення громадськості до участі, їхнє використання часто не дає бажаних результатів через неготовність влади до такої взаємодії, а громадян – до активної участі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значна увага в працях сучасних дослідників при-

діляється питанню впровадження та використання цифрових технологій у взаємодії влади з громадськістю. Так, В. Захарченко [3] вбачає використання комунікаційних технологій з цифровою компонентою як мейнстрим у діяльності органів публічної влади; у праці А. Митко [6] проаналізовано перспективи е-участі для розвитку діалогових форм взаємодії органів влади та громадянського суспільства, Г. Ляхович та Г. Жекало [5] підкреслюють важливу роль залучення жителів до процесів ухвалення рішень за допомогою інструментів е-участі. Тоді як певні інструменти е-участі, зокрема такі, як партисипативний бюджет частіше перебувають у полі зорі науковців (Я. Білоус, Р. Галгаш, Л. Христенко [1], О. Вінницька [2], Т. Куценко [4] тощо), вивчення

та врахування досвіду застосування партисипативних платформ має не менш важливе значення.

Постановка завдання. Метою статті є аналіз цифрових партисипативних платформ для громадської участі на місцевому рівні крізь призму їхніх можливостей, а також викликів на шляху впровадження та використання.

Виклад основного матеріалу. На початку 21 століття відбулось активне запровадження органами місцевої влади різноманітних платформ для е-участі, які можуть виступати в ролі консультативного форуму (платформа Better Reikjavik в Ісландії); використовуватись задля інформування міських органів влади щодо наявних в місті проблем (платформа Fix My Street у Великобританії); використовуватись для допомоги мешканцям у пошуку подібних пропозицій (платформа Linea Verde в іспанських містах) чи для співпраці з громадянами у формулюванні публічної політики тощо. Особливо демократичного прояву набуває е-участь у випадку залучення органами місцевого самоврядування громадян до процесів спільного вироблення рішень, здебільшого за допомогою інструменту учасницького бюджетування. Для цього громадянам надають доступ до партисипативної онлайн платформи, де вони можуть вносити пропозиції, дискутувати, надавати зворотній зв'язок та голосувати за ініціативи, спрямовані на вирішення чи покращення широкого спектру міських проблем в різних аспектах (платформа Madame Le Maire J'ai in idee – у Парижі; Youth Boston – у Бостоні тощо) [12, с. 24–25]. Цифрові платформи для партисипативного бюджетування набули широкого вжитку і в містах України. Сьогодні е-платформу Громадський бюджет використовують більше 300 міст та громад України.

Упровадження цифрових платформ може відбуватись з метою доповнення існуючих каналів залучення громадян щоб зробити їх доступнішими та мобілізувати ширші категорії громадян до участі (платформа CitizenLab в Осло) чи мати на меті охопити усіх мешканців міста, а не окремі сегменти (платформа Decide Madrid у Мадриді) [15, с. 62].

Цифрові платформи Decide Madrid та Decidim Barcelona, які набули поширення в багатьох містах Іспанії вважаються платформами міської демократії, надаючи громадян змогу брати участь в обговоренні міських проблем; подавати міській владі пропозиції щодо міської політики та розвитку міста; брати участь в розвитку міста шляхом обговорення та голосування за проекти стратегій та планів міської ради; здійснювати вплив на роз-

поділ міських бюджетів беручи участь в партисипаторному бюджетуванні [16, с. 317].

Платформа Decidim в Барселоні – «технополітична» платформа, розроблена з метою удосконалення політик громадської участі та демократичних форм правління, базується на наступних принципах: технополітичної гібридизації, яка враховує не лише цифрові аспекти та інфраструктуру нових форм участі, але й інновації; створення гібридних процесів участі, збагачених новими формами взаємодії; забезпечення прозорості та моніторингу усіх активностей в учасницьких процесах; сприяння ширшій участі тощо. Користувачів платформи поділяють на три групи, кожна з яких може користати з різних переваг участі. Користувачі, яких відносять до першої групи можуть бути лише відвідувачами платформи задля ознайомлення з її контентом, до другої групи належать зареєстровані користувачі, які мають змогу створювати чи підтримувати контент, постити коментарі чи слідкувати за пропозиціями інших користувачів, і лише користувачі, приналежні до третьої групи можуть брати участь у виробленні рішень (голосувати, підтримувати активності платформи та її контент) за умови верифікації даних [13, с. 10–11].

Основні виклики, з якими зіштовхуються органи місцевого самоврядування при використанні цифрових партисипативних платформ, науковці розподіляють у три групи:

- контекстуального характеру (доступність інтернету, цифрова неграмотність, цифровий розрив, гарантія приватності та безпеки);
- технологічні, які пов'язані із складними та швидкими технологічними змінами та спроможністю влади іти в ногу з інноваціями та технологічним прогресом, а також такі, що пов'язані з управлінням даними та стосуються повноти та точності даних та інформації отриманої від громадськості;
- організаційного характеру – пов'язані з підготовкою місцевою владою чіткої стратегії залучення громадян [10, с. 19–20], яка повинна гарантувати, що громадяни з усіх прошарків суспільства мають доступ, є вмотивованими та усвідомлюють яким може бути їхній внесок, а органи влади, натомість, адаптують свої практики щоб забезпечити відповідну реакцію на внесок громадян та його врахування в процесі прийняття рішень [14, с. 78].

Упровадження платформ Decide Madrid та Decidim Barcelona супроводжувалось створенням громадських просторів для організації заходів

за участі активних містян з метою обговорення та напрацювання спільних рішень щодо удосконалення дизайну платформ, їх використання та управління. Серед викликів, з якими зіштовхнулися розробники платформ було те, як підвищити використовуваність платформ та мотивувати користувачів до активної участі. Удосконалення функціоналу платформ, зокрема за допомогою інтеграції технік гейміфікації, зробило їх привабливими для більшої кількості користувачів, а також значна робота була пророблена заради культивування громадського активізму на вуличному рівні [16, с. 322–324].

Завдяки прозорості комунікаційних потоків використання платформ в муніципальних учасницьких процесах сприяє ширшому врахуванню владою думок окремих громадян, ніж при використанні традиційних форм офлайн участі, що своєю чергою може позитивно впливати на збільшення внеску громадян шляхом зростання чисельності поданих пропозицій чи ініціатив та слугувати мотиватором для нових учасників [7, с. 935].

Дослідження показують, що більш позитивно налаштовані до участі ті громадяни, які вдоволені міською політикою, довіряють місцевій владі та вбачають її чутливою до своїх проблем [9, с. 190]. З огляду на те, що партисипативні платформи не сприятимуть зростанню громадської участі за відсутності в громадян відчуття, що їхня думка важлива для посадовців, слід культивувати політичну волю до врахування думок громадян та здійснення влади більш інноваційно. Довіра до використання цифрових платформ зростатиме за умови

гарантування захисту даних; суспільної орієнтації платформи; поєднання можливостей діалогу онлайн із безпосередньою комунікацією сприяючи якісній участі; закладення в основу функціонування демократичних цінностей, спрямованих на встановлення високих стандартів демократичної участі; забезпечення інклюзивності процесів задля залучення усіх зацікавлених сторін до обговорення та сприяння кращому розумінню різноманітності поглядів; співтворення платформи за участі користувачів, експертів, членів громад та представників органів влади [11, с. 335], при чому можливість для громадян ставати співтворцями платформ може впливати на її соціальну спрямованість [8, с. 25].

Висновки. Отже, в основі запровадження цифрових партисипативних платформ лежить підтримка владою учасницького врядування. Як показує досвід іспанських міст, цифрові партисипативні платформи Decide Madrid та Decidim Barcelona відіграють вагомий роль у залученні активної частини громадян до формування міських політик та внесення ними лепти в розвиток міста. Платформи не лише упроваджені, а перебувають в процесі постійного удосконалення за участі громадян, що своєю чергою забезпечує демократичність їхнього функціонування, надаючи громадянам широкі можливості користування учасницькими процесами. У подальших дослідженнях більше уваги буде зосереджено на виявленні позитивного досвіду взаємодії місцевої влади з громадськістю за допомогою цифрових партисипативних платформ в зарубіжних країнах.

Список літератури:

1. Білоус Я.Ю., Галгаш Р.А., Христенко Л.М. Запровадження партисипаторного бюджету для розвитку територіальних громад регіонів України. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2018. № 4 (62). С. 79–86.
2. Вінницька О.А. Бюджет участі як ефективний інструмент взаємодії місцевої влади та громадськості. *Розвиток територіальних громад: правові, економічні та соціальні аспекти: матеріали III міжнар. наук.-практ. конф.* (Миколаїв, 2–3 листопада 2023 р.). Миколаїв: МНАУ, 2023. С. 188–190.
3. Захарченко В.І. Використання комунікаційних технологій з цифровою компонентою як мейнстрім у діяльності органів публічної влади. *Економіка, фінанси, менеджмент: актуальні питання науки і практики*. 2023. № 4. С. 47–66.
4. Куценко Т.Ф. Форми залучення громадськості до бюджетного процесу на місцевому рівні в Україні: оглядовий аналіз. *Економіка та держава*. 2020. №7. С. 66–72.
5. Ляхович Г.І., Жекало Г.І. Концептуальні характеристики та особливості впровадження взаємодії інституцій влади та громадян в Україні із використанням ресурсів e-governance. *Публічне управління та адміністрування*. 2023. № 1 (103). С. 111–117.
6. Митко А. Застосування е-технік для взаємодії влади та громади. *Історико-політичні проблеми сучасного світу: збірник наукових статей*. 2016. Т. 33–34. С. 274–283.
7. Borge R., Balcells J., Padró-Solanet A. Democratic Disruption or Continuity? Analysis of the Decidim Platform in Catalan Municipalities. *American Behavioral Scientist*. 2023. 67(7). P. 926–939. DOI: 10.1177/00027642221092798.
8. Elsen C., & Schelings C. Citizen Participation through Digital Platforms: the Challenging Question of Data Processing for Cities. 2019. P. 19–25. URL: smart_2019_2_10_40036-libre.pdf (дата звернення: 18.02.2025).

9. Escher T., Rottinghaus B. Effects of online citizen participation on legitimacy beliefs in local government. Evidence from a comparative study of online participation platforms in three German municipalities. In *Policy & Internet*, 2024. 16(1). P. 173–208. DOI: 10.1002/poi3.371.
10. Falco E. & Kleinhans R.J. Beyond technology: Identifying local government challenges for using digital platforms for citizen engagement. *International Journal of Information Management*. 2018. Vol. 40. P. 17–20. DOI: 10.1016/j.ijinfomgt.2018.01.007.
11. Garcia D.L., Calleja-López A., Linares-Lanzman J. Collective intelligence and digital participatory platforms. Learnings from Barcelona's Decidim. In *The Routledge Handbook of Collective Intelligence for Democracy and Governance*. Routledge, 2023. P. 326–328. DOI: 10.4324/9781003215929-29.
12. Gil O., Cortés-Cediel M.E., Cantador I. Citizen Participation in Smart Cities and Smart Governments. *International Journal of E-Planning Research*. 2019. 8(1). P. 19–34. DOI: 10.4018/IJEPR.2019010102.
13. Junior E.B., Ferreira B.M. Informative architectures and citizen participation: a comparative study between the digital platforms Decidim and Rousseau. *Liinc em Revista*. 2022. 18(2). P. 1–17. DOI: 10.18617/liinc.v18i2.6058. URL: <https://surl.gd/fytzqb> (дата звернення: 18.02.2025).
14. Kleinhans R.J. & Falco E. Digital Participation in Urban Planning: A promising tool or technocratic obstacle to citizen engagement? In R. Rocco, G. Bracken, C. Newton & M. Dąbrowski (Eds.), *Teaching, Learning & Researching Spatial Planning*. TU Delft OPEN Publishing, 2022. P. 70–81. DOI: 10.34641/mg.50.
15. Legard S. Displacement and Citizen Participation: A Comparison of the Enactment of E-Participation Platforms in Oslo and Madrid. In *Citizen Participation in the Information Society* / ed. S. Hovik et al. Palgrave Macmillan, 2022. P. 49–70. DOI: 10.1007/978-3-030-99940-7_3.
16. Smith A. & Martin P.P. Going Beyond the Smart City? Implementing Technopolitical Platforms for Urban Democracy in Madrid and Barcelona. *Journal of Urban Technology*. 2021. 28 (1-2). P. 311–330. DOI: 10.1080/10630732.2020.1786337.

Kokhalyk Kh.M. IMPLEMENTING AND USING DIGITAL PLATFORMS FOR CITIZEN PARTICIPATION AT THE LOCAL LEVEL: OPPORTUNITIES AND CHALLENGES

This paper analyzes digital platforms for citizen participation at the local level. It is noted that such participatory platforms may provide wider and more accessible participation of citizens in identifying urban problems, developing proposals, and making joint decisions on urban policy improvement. Based on the consideration of the Spanish experience in the implementation of the digital platforms Decide Madrid and Decidim Barcelona, it was found that the process was accompanied by the creation of public spaces for the development of mutual solutions to improve the design and functionality of platforms, as well as significant efforts were made by the developers to cultivate civic activism. It has also been emphasized that the platforms have been constantly improved to increase their user attractiveness and expand opportunities for participation. Three groups of contextual (Internet accessibility, digital illiteracy, digital divide, guarantee of privacy and security), technological (related to innovations and technological progress), and organizational (referred to the preparation of a clear strategy for citizen engagement by local authorities) challenges that local governments face when using digital participatory platforms have been identified. It has been concluded that the introduction of digital participatory platforms grounds on the support of participatory governance by the authorities, which is why it is essential to cultivate the political will to take into account the opinions of citizens and exert power more innovatively. It has been noted that the trust in the use of digital participatory platforms will grow if they are socially oriented, hybrid forms of participation are provided, deliberation processes are ensured, and the platform is co-created by users, experts, community members, and government officials.

Key words: digital platforms, participatory platforms, citizen participation, e-participation, decision-making, local government, participatory budgeting.